

BATI TRAKYA GÜMÜLCİNE’DE HİDİRELLEZ’DE SÖYLENEN MANİLER

Chilal MOLLA ACHMET¹

Özet

Batı Trakya bugün Yunanistan sınırları içinde olup karasal Yunanistan’ın Kuzey Doğusunda yer almaktadır. Batı Trakya Müslüman Türk Azınlığı ise; 24 Temmuz 1923 Lozan Barış Antlaşması ile mübadele dışı tutularak Yunanistan sınırları içerisinde bırakılmış önemli bir Türk topluluğudur. Batı Trakya Türklerinin söyledikleri maniler çeşitli zamanlarda ve farklı yerlerde söylenilmiştir. Bu çalışmada Batı Trakya’nın Gümülcine şehrinde Hıdırellez şenliğinde söylenen maniler ele alınmıştır.

Hıdırellez, Türk dünyasında bilinen mevsimlik bayramlardan biridir. Gümülcine’de Hıdırellez’den bir gün önce akşam ezanına yakın mahallenin genç kızları içi su dolu bir çömleğe kendileri için değerli olan bir obje bırakırlar. Akşam ezanından sonra çömlek bir gül ağacının altına bırakılır. Çömleğin üzerine kilim konular ve kızların hep birlikte bez parçalarından diktikleri “bez bebek” kilimin üzerinde çömleğe oturtulur. Hıdırellez gününün sabahı, sabah namazından sonra yaşı büyük olan kız; bez bebeği çömleğin üzerinden alır ve kilimi açar. İlk maniye çömleği ilk açan kız söyler ve elini çömleğe daldırarak suyun içinden bir obje çıkarır. Çıkarılan objenin sahibine “Maniye başlayalım, Şeytanı taşıyalım, Bu mani kime çıkarsa, Düğününe başlayalım” der ve sırayı çıkarmış olduğu objenin sahibine devreder. Çömleğin içindeki objeler bitene kadar sırayla mâni söylenir. Mâni söyleme etkinliği tamamlanınca kızlar ellerine darbukaları alarak türküler söyleyip eğlenirler. Hıdırellez’i böylelikle kutlamış olurlar.

Bu çalışma Batı Trakya Gümülcine’de Hıdırellez şenliğinde eskiden yapılan bir gelenek olan mâni söyleme geleneğinin günümüzde yok olduğunu göstermektedir. Manilerin Türk kültüründe oldukça önemli bir yeri vardır. Çünkü söylenen maniler sadece dört satırlık şiirlerden ibaret değil, aslında o bölgede bulunan halkın duygularını, yaşamlarını açığa çıkaran edebi şiirlerdir. Yapılan çalışmanın Türk kültürüne bir katkı sağlayacağını düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Batı Trakya/ Batı Trakya Müslüman Türk Azınlığı/Batı Trakya’da Hıdırellez/ Hıdırellez’de Söylenen Maniler.

Jel Kodları: Y80, Z00, Z19.

FOLK TALES SUNG IN HİDİRELLEZ IN WESTERN THRACE KOMOTINI

Abstract

Today Western Thrace is located in the North East of Greece. Western Thrace Muslim Turkish Minority is an essential Turkish community that has been kept out of population exchange and left in Greece with the Treaty of Lausanne in 24th July 1923. In this study, the folk songs sung in Hıdırellez festival in city of Komotini in Western Thrace are discussed.

One day before Hıdırellez in Komotini, the young girls, leave something valuable of themselves in a pot filled with water then they put the pot under a rose tree. A rug is placed on the pot and the “rag doll” which sewn by the girls is placed on the pot covered with rug. On the morning of Hıdırellez day, the older girl takes the doll from the pot and uncovers the rug. The first girl who first opens the pot tells the first folk song, reaches into the pot and removes an object from the water. Tells the object’s owner, “Let’s start the folk song, Stone the devil, Whoever this folk tale belongs, Let’s start her wedding” and gives her turn to the owner of the object. They tell folk songs until the objects in the pot are finished.

This study demonstrates that folk songs have important places in Turkish culture. Because they are not only four-lined poems, in fact, they are literary poems that reveal the feelings, lives of the people in that region. We think that this study will contribute to Turkish culture.

¹ Doktora Öğrencisi, Trakya Üniversitesi, Balkan Çalışmaları, chilalachmet@trakya.edu.tr

Keywords: Western Thrace / Western Thrace Muslim Turkish Minority/ Hıdırellez in Western Thrace / Folk Tales Sung in Hıdırellez.

Jel Classification: Y80, Z00, Z19.

GİRİŞ

Maniler Türk Edebiyatının en küçük nazım birimleridir. Küçük şiirler halinde dört mısradan oluşan manilerin önemi oldukça büyüktür. Çünkü söylenen maniler o bölgede bulunan halkın yaşamlarını, duygularını açığa çıkarmaktadırlar. Manilerin; toplumun yaşam biçimini, aile bireyleri ile olan ilişkilerini, adetlerini, gelenek ve göreneklerini, yaşadıkları çağı ve kullandıkları dilin zenginliğini okuyucuya ve gelecek nesle aktarırken sağladıkları katkılar göz ardı edilemez.

Batı Trakya’da, Batı Trakya Türklerinin söyledikleri maniler çeşitli zamanlarda ve farklı farklı yerlerde söylenilmiştir. Kasabalarda, sokaklarda, düğünlerde ve kına gecelerinde erkek ve kızların karşılıklı söyledikleri maniler; köylerde çeşme başlarında söylenen maniler, yeni evli gelinlerin kayınvalidelerine söyledikleri karşılıklı atışma tarzında maniler ve daha pek çok konuda söylenen manilere rastlanılmaktadır. Bu çalışmada Batı Trakya’nın Gümülcine şehrinde Hıdırellez şenliğinde söylenen maniler ele alınmıştır.

Çalışmanın verimli olması açısından giriş kısmında “Batı Trakya’nın coğrafi konumu”, “Lozan Barış Antlaşması ve Batı Trakya Müslüman Türk Azınlığı” hakkında bilgi verilmiştir. Çalışmanın birinci bölümünde “Batı Trakya Gümülcine’de Hıdırellez” başlığı altında yapılan bu şenliğe dair toplanılan bilgiler sunulmuştur. İkinci bölümde ise “Manilerin İncelenmesi” başlığıyla toplanılan tüm maniler maddeler halinde incelenmiştir. Üçüncü bölümde “Maniler” başlığıyla okuyucuya edinilen manilerin tümü sunulmuştur. Çalışma sonuç, kısaltmalar, sözlük (sözlükte yer alan kelimeler maniler bölümünde italik yazı karakteri ile verilmiştir), kaynakça ve kaynak kişiler bölümüyle sonlandırılmıştır.

A. Batı Trakya’nın Coğrafi Konumu

Yunanistan sınırları içerisinde karasal Yunanistan’ın Kuzey Doğusunda yer alan Batı Trakya, Türkiye- Yunanistan sınırını oluşturan Meriç (Evros) nehrinden itibaren batıya doğru Evros (Meriç-Dedeağaç), Rodop (Gümülcine) ve İskeçe (Ksanthi) vilayetlerinden oluşmaktadır. Bu bölgenin batı sınırını Karasu (Nestos) nehri belirler. Bugünkü Batı Trakya’nın kuzey sınırını ve Yunanistan-Bulgaristan sınırını ise Rodop sıradağları belirlemektedir. Güneyde de Ege denizi yer almaktadır.

Şekil1: Batı Trakya Haritası

Batı Trakya'nın yüz ölçümü 8578 Km²'dir. (Koca, 2012: 22) Batı Trakya üç ilden oluşmaktadır; Doğuda Evros (Merkezi: Dedeağaç, Aleksandrupolis), ortada Rodop (Merkezi: Gümülcine, Komotini) ve batıda İskeçe (Merkezi: İskeçe, Ksanthi) dir. (Keyvan, 2012: 20-31) Bu bölgelerde yaşayan toplam nüfus (Batı Trakya'nın tümü göz önünde bulundurularak) 400 bin kadar olup bunun yaklaşık 150.000 kadarı Müslüman Türk Azınlığıdır. Türk azınlığının nüfus sayısı çeşitli kaynaklarda 120.000, 130.000 ve 150.000 olarak değişiklik göstermektedir. (Koca, 2012: 22)

B. Lozan Barış Antlaşması ve Batı Trakya Müslüman Türk Azınlığı

24 Temmuz 1923 Lozan Barış Antlaşması Lozan Konferansı İsviçre'nin Lozan şehrinde yapılmıştır. İki aşamada tamamlanmış bir antlaşma olan Lozan'ın görüşüldüğü konferans; İngiltere, Fransa, SSCB, Japonya, İtalya, Romanya, Yugoslavya, Türkiye Bulgaristan ve Yunanistan arasında gerçekleşmiştir. Henüz konferansın başındayken, İsmet Paşa azınlıklarla ilgili konuların görüşüleceği oturumların zor geçeceğini belirtmiştir. 23 Aralık 1922 oturumundan sonra müttefikler Türk görüşünü sonunda kabul etmişler ve 4 Şubat 1923'te kesilen müzakereler, 23 Nisan 1923'te tekrar başlamıştır. 24 Temmuz 1923'te de müzakereler nihayetinde sona ermiştir. (Keyvan, 2012: 20-31)

Şekil2: Lozan Barış Antlaşmasını İmzalayan Devletler

24 Temmuz 1923 Lozan Barış Antlaşması ile Batı Trakya Müslüman Türk Azınlığı ve İstanbul'daki Rumlar mübadele dışı tutulmuşlardır. Batı Trakya Türkleri de bu mübadele nedeni ile Yunanistan sınırları içerisinde bırakılmış önemli bir Türk topluluğudur. (Hüseyin, 2010)

Yapılan bu antlaşma, mübadele dışı tutulan İstanbul'daki Rumlar ile Batı Trakya'daki Türklerin güvencelerini sağlamak amacı ile yapılmıştır. Buldukları ülkelerde birlikte yaşayacakları diğer vatandaşlarla aynı hak ve hukuklara sahip olmalarını garantileyen bu antlaşmaya Yunan Hükümeti uymayarak, Batı Trakya Türk halkına arzu ettiği şekilde davranmayı ve hak ve hüviyetlerine sınırlar getirmeyi kendine daha uygun göyerek hareketlerini bu doğrultuda sergilemiştir.

Şekil3: Batı Trakya Müslüman Türk Azınlığı

Yapılan tüm baskı ve ayırıcı politikalarına rağmen Batı Trakya Müslüman Türk Azınlığı ulusal kimliklerini yani Türk asıllı olduklarını sonuna kadar savunmaktan ve tüm dünyaya bunu haykırmaktan asla vazgeçmemişlerdir. Türk olduklarını vurguladıkları için para ve hapis cezalarına çarptırılmalarına rağmen bu davalarını sürdürmeyi kendilerine bir borç bilmişlerdir.

1. BÖLÜM: Batı Trakya Gümülcine’de Hıdırellez

Hıdırellez, Türk dünyasında bilinen mevsimlik bayramlardan birisidir. Hıdırellez kutlamaları Mayıs’ın 6’sında, yeşillik ağaçlık alanlarda veya su kenarlarında yapılmaktadır. Gümülcine’de Hıdırellez genellikle kızların daha çok önemsedığı bir gelenektir. Hıdırellez’e dair yapılan çeşitli adetlerin yanında yapılmaması öngörülen bazı şeylerde söylenmektedir. Örneğin Hıdırellez günü ekmek yapmanın ve hamur yoğurmanın iyi olmadığına inanılır. Yapılan ekmeğin küflendiğı rivayet edilir ve böylelikle o gün evinde kimse ekmek yapmaz.

Hıdırellez adetleri bir gün önce yapılmaya başlar. Hıdırellez’den bir gün önce akşam ezanına yakın mahallenin genç kızları içi su dolu bir çömleğe kendileri için değerli olan bir obje bırakırlar. Bu obje yüzük gibi takılardan meydana gelebileceğı gibi; gül yaprağı, düğme, jeton gibi kendilerince manası olan bir sembolde olabilir. Akşam ezanından sonra çömlek bir iple kilitlenir ve bir gül ağacının altına bırakılır. Çömleğin üzerine kilim konulur ve kızların hep birlikte tellerle ve bez parçalarıyla diktikleri “bez bebek” kilimin üzerinde çömleğe oturtulur. Hıdırellez gününün sabahı, kızlar yedi ayrı kuyudan 7 tas su alıp, bu suyla da evlerinde yıkanılır. İnanişaya göre bu sayede saçlarının uzadığı gibi kısmetlerinin de bu şekilde açılacağına yönündedir. Sabah namazından sonra kızlar bez bebeğı çömleğin üzerinden alırlar ve kilimi açarlar. Bebeğı yaşı büyük olan henüz nişanlanmış olan kıza verirler, çömleğı o kızın başının üzerinde gezdirirler ve çömleğin kilidini açarlar. İlk maniye bebeğı ve çömleğı alan nişanlı olan kız söyler ve elini çömleğe daldırmak suretiyle suyun içinden bir obje çıkartır. Çıkarılan objenin sahibine:

“Maniye başlayalım,

Şeytanı taşıyalım,

Bu mâni kime çıkarsa,

Düğününe başlayalım”

der ve sırayı çıkarmış olduğu objenin sahibine devreder. Çömleğin içindeki objeler bitene kadar sırayla mâni söylenir. Mâni söyleme etkinliğı tamamlanınca kızlar ellerine darbukaları alarak türküler söyleyip eğlenirler. Büyük salıncaklar kurarlar ve davullar eşliğinde dans ederler. Hıdırellez’i böylelikle kutlamış olurlar. Hıdırellez akşamı yapılan bir diğerk gelenekte; taze soğanın iki yaprağının ucunu birleştirirler. Bu iki yaprağı bir araya bağlarlar ve ikisine de hoşlandıkları erkeklerin isimlerini verirler. O akşam yapraklardan biri uzar. İnanişaya göre uzayan yaprağı verdikleri ismi taşıyan erkekle izdivaç yaşayacaklardır.

2. BÖLÜM: Manilerin İncelenmesi

1. Akraba üyeleri:

- a) Analık (Bkz. no.5)
- b) Anne (Bkz. no.11, no.19)
- c) Baba (Bkz. no.11)
- d) Kaynana (Bkz. no.17, no.23)
- e) Kız (Bkz. no.10, no.27)
- f) Koca (Bkz. no.10)
- g) Oğlan (Bkz. no.23)
- h) Sevgili (Bkz. no.18)
- i) Südü (Bkz. no.8)
- j) Yar (Bkz. no.8, no.22)

2. Bitki örtüsü:

- a) Dal (Bkz. no.15)
  - b) Diken (Bkz. no.16)
  - c) Gül (Bkz. no.16, no.19)
  - d) Kök (Bkz. no.15)
  - e) Menekşe (Bkz. no.15)
  - f) Yaprak (Bkz. no.9, no.10)
- 3. Denizcilik:**
- a) Deniz (Bkz. no.20)
  - b) Gemi (Bkz. no.12, no.20)
  - c) İskele (Bkz. no.12)
- 4. Dini inançlar/ Terimler:**
- a) Allah (Bkz. no.3, no.16, no.22)
  - b) Kilise (Bkz. no.7)
  - c) Melek (Bkz. no.30)
  - d) Tekkeye mum dikmek (Bkz. no.22)
- 5. Deyimler:**
- a) Aklına gelmemek (Bkz. no.35)
  - b) Allah sabır versin (Bkz. no.16)
  - c) (Bir şeyde) gözü olmamak (Bkz. no.34)
  - d) Gelip geçmek (Bkz. no.21)
  - e) Gönlü var olmak (Bkz. no.6)
  - f) Gözün aydın (Bkz. no.28)
  - g) Kısmet olma (Bkz. no.12)
  - h) Kısmeti açılmak (Bkz. no.2)
  - i) Kulak asmak (Bkz. no.11)
  - j) Malum olmak (Bkz. no.14)
  - k) Uğurlar olsun (Bkz. no.14)
  - l) Yüreği oynamak (Bkz. no.33)
  - m) Yüreği yanmak (Bkz. no.30)
- 6. Evin bölümleri:**
- a) Dam (Bkz. no.17)
  - b) Duvar (Bkz. no.11)
  - c) Kapı (Bkz. no.23)
  - d) Komşu kapı (Bkz. no.2, no.5)
  - e) Saçak (Bkz. no.31)
- 7. Ev eşyaları:**
- a) Döşek (Bkz. no.35)
  - b) Mutfak penceresi (Bkz. no.32)
  - c) Pencere (Bkz. no.33)
  - d) Tül perde (Bkz. no.33)
  - e) Yastık (Bkz. no.12)
- 8. Evren:**
- a) Ay (Bkz. no.27)
  - b) Dünya (Bkz. no.5)
  - c) Yıldız (Bkz. no.27)
- 9. Giysi adları:**
- a) Basma (Bkz. no.11)
  - b) Entari (Bkz. no.11, no.19)
  - c) Pabuç (Bkz. no.18)
- 10. Hayvan adları:**
- a) Kedi (Bkz. no.17)
  - b) Leylek (Bkz. no.29)
- 11. İçecekler:**

- a) Kahve (Bkz. no. 3)
  - b) Su (Bkz. no.13)
- 12. Meslekler:**
- a) Asker (Bkz. no.18)
  - b) Dünürcü (Bkz. no.6)
  - c) Kahveci (Bkz. no.3)
  - d) Manici (Bkz. no.25)
  - e) Tellal (Bkz. no.9)
- 13. Meyve adları:**
- a) Elma (Bkz. no.34, no.35)
  - b) İncir (Bkz. no.15)
  - c) Nar (Bkz. no.35)
- 14. Mutfak eşyaları:**
- a) Elek (Bkz. no.30)
  - b) Küp (Bkz. no.21, no.22)
  - c) Sini (Bkz. no.20)
  - d) Tas (Bkz. no.13)
  - e) Toprak tencere (Bkz. no.32)
- 15. Mücevherler/Değerli taşlar:**
- a) Altın (Bkz. no.13)
  - b) İnci (Bkz. no.2, no.26)
  - c) Kan taşı (Bkz. no.8)
  - d) Yüzük (Bkz. no.3, no.8)
- 16. Organ adları:**
- a) Ağız (Bkz. no.21)
  - b) Dil (Bkz. no.21, no.23)
  - c) Göz (Bkz. no.3)
  - d) Kalp (Bkz. no.21)
  - e) Kulak (Bkz. no.11)
  - f) Parmak (Bkz. no.8)
- 17. Renk adları:**
- a) Al (Bkz. no.11)
  - b) Beyaz (Bkz. no.24)
  - c) Sarı (Bkz. no.19)
  - d) Yeşil (Bkz. no.3)
- 18. Yemek adları:**
- a) Ekmek (Bkz. no.25)
  - b) Fasulye (Bkz. no.32)
  - c) Ispanak (Bkz. no.6)
  - d) Un (Bkz. no.22)
  - e) Peynir (Bkz. no.25)
  - f) Pırasa (Bkz. no.9, no.10)
  - g) Pirinç (Bkz. no.26)
  - h) Reçel (Bkz. no.21)
- 19. Yer/ Bölge adları:**
- a) Gümülcine (Bkz. no.26)
  - b) Kırmahalle (Bkz. no.4)
  - c) Mastanlı (Bkz. no.1, no.15)
  - d) Yenimahalle (Bkz. no.26)

3. BÖLÜM: Maniler

1. Maniye başlayalım
Şeytanı taşıyalım
Bu mâni kime çıkarsa
Düğününe başlayalım.

2. Komşu kapı açıldı
İncilerim saçıldı
İncileri toplarken
Bana **kismet açıldı**.

3. Yüzüğümün taşı **yeşil**
Kahveci kahve pişir
İki gözüm Allah'ım
Beni sevdiğime düşür.

4. Mâni mâni *manitar*
Manitarın adı var
Bu mâni kime çıkarsa
Kırmahalle'den bahtı var.

5. Komşu kapı aralık
Ne bakarsın analık
Bu analık sağ iken
Dünya bana karanlık.

6. Bahçeden atlasana
Ispanak toplasana
Eğer **gönlün var** ise
Dünürcü yollasana.

7. Şu karşığı kiliseler
Kilidini verseler
Bir gececik sarılsam
Sabası öldürseler.

8. Parmağımda yüzüğüm
Kan taşıdır kan taşı
Südü sana bakıyor
Yârimin arkadaşı.

9. Bahçelerde pırasa
Yaprağına kar yağsa
Çarşıda tellal varsa
Herkes sevdiğini alsın.

10. Bahçelerde pırasa
Yaprağına kar yağsa
Kızlar kocasız kalsa
Bekarlara yalvarsa.

11. Entarisi al basma
Alı duvara asma
Annem benim *kar oldu*
Babama **kulak asma.**

12. Giden gemi durur mu
İskeleyi bulur mu
İkimize bir yastık
Acep **kısmet olur** mu.

13. Ha *u* durur u durur
Altın tasta su durur
Mastanlı kopukları
Yavuklu için gudurur.

14. Gidene **uğurlar olsun**
Yolları kale olsun
Ben başkasına gidecem
Sana **malimler olsun.**

15. İncir kökü kaynamaz
Mastanlı'ya kim havas
Mastanlı oğlanları
Dal menekşe yapamaz.

16. Gidene bak gidene
Gül sarılmış tikene
Allah sabırlık versin
Gizli sevda çekene.

17. Dam üstünde kediler
Mırnak mırnak dediler
İki kedi bir oldu
Kaynanayı yediler.

18. Pabucumun ipini
Bağla sevgilim bağla
Ben askere gidiyom
Ağla sevgilim ağla.

19. Entarimin gülleri
Sarı olsun solmasın
Sevdiğimin annesi
Beğenmezse almasın.

20. Sıra sıra siniler
Hasta olan inler
Aldı gitti yârimi
Denizdeki gemiler.

21. Küp içinde reçel
İyi günler **gelip geçer**
Ağzım dilim söylemez

Kalbimden neler geçer.

22. Küp içinde unum var
Allah'tan umudum var
O yar benim olursa
Tekkelere mumum var.

23. Kaynana kaynana
Tut dilini kaynana
Biz oğlunla yan yana
Sen kapı ardına.

24. Beyaz giyme üşürsün
Güzellikle meşhursun
Bir ecayi boyun var
Herkesle görüşürsün.

25. Unu üle demezler
Pinir ekmek yemezler
Senin gibi adama
Manici bile demezler.

26. Ha irinci irinci
Çarşıdan aldım pirinci
Yeni mahalle kızları
Gümülcine'de birinci.

27. Gökte yıldız ay mısın
Kız sen yalnız mısın
Ben seni alacam
Sen bana varır mısın?

28. Bir şey yedim bilen yok
Halin nedir diyen yok
Yârimden mektup gelmiş
Gözün aydın diyen yok.

29. Şu karşıda meyimler
Leylek yuvada inler
Benim gönlümde sen varsın
Senin gönlünde kimler.

30. Duvarda elek mi olur
El kızı melek mi olur
Sevdiğini almayanın
Yüreği yanık mı olur.

31. Şu saçak veran saçak
Dayansam yıkılacak
Zapt et komşu oğlunu
Üstüme atılacak.

32. Fasulyeyi pişirdim

Toprak tenceresinde
Gel yârim konuşalım
Mutfak penceresinde.

33. Penceresi tül perde
Yürek oynar
Can titrer
Yârimi gördüğüm yerde.

34. Elmanın irisi
Geçti çocuklerin sürüsü
Sürüsünde **gözüm yok**
Benimkisi birisi.

35. Elma attım nar geldi
Döşek bana dar geldi
Hiç **aklıma gelmezken**
O kız bana yar geldi.

SONUÇ

Maniler o bölgede bulunan halkın duygularını, yaşamlarını açığa çıkaran dört mısralık şiirlerdir. Manilerin; toplumun yaşam biçimini, aile bireyleri ile olan ilişkilerini, adetlerini, gelenek ve göreneklerini, yaşadıkları çağı ve kullandıkları dilin zenginliğini okuyucuya ve gelecek nesle aktarırken sağladıkları katkılar göz ardı edilemeyecek kadar önemlidir. Yapılan çalışmaya manilerin okuyucuya sundukları bütün bu öğeler göz önünde bulundurularak bakılırsa; aslında sadece küçük şiirlerden ibaret olmadıkları da daha net bir şekilde görülmüş olur.

Çalışmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda Gümölcine Batı Trakya'da Türk kültürü ve geleneğini yansıtan, Hıdırellez şenliklerinde yapılan mâni söyleme etkinliğinin günümüzde yok olduğunu görmekteyiz. Edinilen manilere genel bir çerçeveden bakılırsa Batı Trakya Müslüman Türk azınlığının o dönemlerdeki yaşamsal faaliyetlerinin izlerini açık bir şekilde görmemiz mümkündür. Örneğin, sevilen veya sevilmeyen akraba üyeleri; gül menekşe gibi çiçek isimlerinin yanında kullanılan diğer bitki örtüleri; iş için gurbete gittiklerini vurgulamak için kullanılan denizcilik terimleri; Müslüman Türk Azınlığı olmalarına rağmen Ortodoks Hıristiyanlarla iç içe olmaları nedeni ile kelime hazinelerine geçen (Ör. kilise, tekkeye mum dikmek) Hıristiyan dini terimleri ve inanışları; kullanılan deyimler; evin bölümleri ve ev eşyaları; evrenle ilgili kelimeler (Ay ve yıldızın yan yana kullanılması Türklüğe dair dikkat çeken bir diğer unsurdur); giysi adları ve hayvan adları (bu bölümde adı geçen "kedi" elti olarak ifade edilmiştir); içecekler, meslek ve meyve adları; kullanılan o döneme ait mutfak eşyaları; mücevher ve değerli taşlar (Gümüş bakır gibi elementlerin yanı sıra "Altın"ın önemi daha büyüktür); organ adları ve renk adları; yemek adları ve bölge adları.

Sonuç olarak, manilerin Türk dünyasındaki önemi küçümsenmeyecek kadar büyüktür. Mâni söylenen bölgedeki yaşayan Türklerin kültürlerinden, gelenek ve göreneklerinden başlayarak nasıl yaşadıklarına kadar her detayı görmek mümkündür.

Kısaltmalar

Bkz.: Bakınız

no: Mâni numarası

Sözlük

Çocuk: Erkek (Batı Trakya ağzı).

Ecayi: Ufak tefek, küçük, kısa.

Gudurmak: Kudurmak

İrinci: İri + inci = İri inci.
Kar olmak: Onaylamak
Kırmahalle: Gümülcine Batı Trakya'da bir mahalle adıdır.
Kopuk: Kopartma, serseri.
Manitar: Mâni + atar = Mâni atar, mâni söyler.
Mastanlı: Gümülcine Batı Trakya'da bir mahalle adıdır.
Meyimler: Yamaç yer, düz olmayan yer.
Pınır: Peynir.
Sabası: Sabahı
Südü: Süt kardeş
Tiken: Diken
U: O
Unu: Onu
Üle: Öyle
Yavuklu: Sevgili, yar.
Yenimahalle: Gümülcine Batı Trakya'da bir mahalle adıdır.

KAYNAKLAR

Hüseyin, Dr. Özkan, “Atatürk Ve Batı Trakya Türkleri”, Batı Trakya online haber ajansı, 29 Temmuz 2010, <https://www.batitrakya.org/yazar/ozkan-huseyin/ataturk-ve-bati-trakya-turkleri.html> adresinden 10 Aralık 2017 tarihinde edinilmiştir.

Keyvan, Özlem Zerrin, “Türk- Yunan İlişkilerinde Batı Trakya Türkleri Sorunu”, Mesleki Bilimler Dergisi, Ocak 2012, Cilt:1, s. 20-31, konu.4.

Koca (Hakses), Mehmet, “Dr. Sadık Ahmet Fırtınası”, Batı Trakya'ya Kısa Bir Bakış- Batı Trakya Neresidir, Batı Trakya Türkleri dayanışma Derneği Bursa Yayınları, 2012.

Molla Achmet, Chilal. “Batı Trakya'da Yayınlanmış Olan “Yuvamız” Dergisinin, Batı Trakya Müslüman Türk Azınlığın Kimlik Oluşumundaki Önemi”, Yüksek Lisans Tezi, Edirne 2019.

KAYNAK KİŞİLER

Abdullah, Chalide, 1933 doğumlu, Batı Trakya- Gümülcine, Yenimahalle.

Molla Achmet, Sampicha, 1967 doğumlu, Batı Trakya- Gümülcine, Kırmahalle.

Mollaismail, Chasan, 1953 doğumlu, Batı Trakya- Gümülcine, Mastanlı mahallesi.

Mollaismail, Maide, 1960 doğumlu, Batı Trakya- Gümülcine, Mastanlı mahallesi.